

דגם תשובות לשאלון בתנ"ך לבתי ספר דתיים

מס' 002382, קיץ תשע"ט

חלק ראשון – עיון בספר במדבר

יש לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. פרק י' – מסע בני ישראל במדבר

- א. (1)** [לעניין עצם הנסיעה הענן הוא הסימן, אבל] לעניין מתי ייסע כל אחד – דגל יהודה תחילה וכו', החצוצרות הן הסימן.
- (2)** ראב"ע: שמחה והבעת תודה על ניצחון.
- חזקוני: כדי שישמעו ישראל בזמן הקרבת הקרבנות ויכוונו ליבם לשמיים.
- ב. (1)** חבב הוא יתרו חותן משה או בנו של יתרו, ומשה מבקש שיצטרף למסע של בני ישראל.
- (2)** רש"י: את יריחו.
- מדרש משנת רבי אלעזר: לגרים המצטרפים לישראל יש מקום במקדש, מקום בתורה ושכר לעתיד לבוא, כמו לכל אדם מישראל.
- ג. רשב"ם**: יתרו יוכל לתת לעם ישראל עצות טובות.
- ראב"ע: יתרו יוכל להראות לישראל את הדרכים של המדבר.
- ריב"ש: גויים שיראו שיתרו הצטרף לישראל יבינו שהוא הצטרף רק לאחר שהבין שה' עם ישראל, ולכן לא כדאי להילחם נגדם.

2. פרק י"ב

- א. (1)** מדוע פרש משה מן האישה, והלא גם אנחנו נביאים ולא פרשנו מחיי משפחה.
- (2)** משה רבנו, לעומת שאר הנביאים, היה צריך להיות זמין לנבואה כל הזמן, ולכן היה צריך להיות טהור כל הזמן ולכן רק הוא לא היה יכול לחיות עם אשתו.
- ב. (1)** כי היא פתחה בדיבור.
- אפשר לקבל גם: גם אהרן לקה אבל נרפא מייד.
- (2)** אם מרים תמות, הרי משה יאבד את אחותו שהיא חלק ממנו – "חצי בשרו".
- ג.** כל העם המתין לה ורק לאחר שנתרפאה מצרעתה המשיכו בדרכם במדבר. ה' חלק לה כבוד זה משום שהיא המתינה על יד היאור לראות מה יעלה בגורלו של משה שהיה בתיבה.

3. פרק ט"ז – מרד קרח

- א. (1)** 250 ראשי סנהדראות, דתן ואבירם, און בן פלת.
- (2)** קרח רצה למרוד במשה, אבל כל זמן שלא אירע דבר רע במיוחד, הלכו כולם אחר מנהיגותו של משה, והוא לא היה יכול למרוד. אבל כשמתו בתבערה ובקברות התאוה ונענשו בחטא המרגלים היתה נפש כל העם מרה ואז היתה אוזנם של העם קשבת לדברי ההסתה של קרח (רמב"ן).
- ב. (1)** רש"י: היה קשה למשה שיש מחלוקת.
- חזקוני: התבייש שחשדו בו והתפלל.
- (2)** גם שכניו של הרשע נתפסים בעוון הרשע ונענשים על כך. שבת ראובן השתתף בעצת קורח משום שהיו שכנים. (על פי רש"י).
- ג.** דתן ואבירם מרדו עקרונית במשה ושום דבר לא היה משכנע אותם להפסיק, לכן משה קיללם. לעומתם, קרח ומאתיים וחמישים האנשים שאיתו חשבו באמת שמשה מינה את אהרון מדעתו ללא הסכמת ה', אבל אם ה' יראה להם שאהרון נבחר הם יפסיקו את המרד, ולכן משה לא קיללם.

4. במדבר, פרק כ"א

- א. (1) העם משבח את משה, כי הבאר חזרה בזכותו.
 (2) ארבעים שנה הייתה הבאר בזכות מרים ועתה, כשפסקה בשל מיתת מרים, חזרה בזכות משה ועל כך הם שרים.
- ב. (1) המרגלים הראשונים לא בטחו בה' והמרגלים השניים בטחו בה' ולכדו את העיר (על פי רש"י).
 (2) אחד מן הפירושים האלה: מלחמת עוג הייתה פתאומית (מלבי"ם), עוג היה חזק במיוחד (רא"ש), לא היה הכרח להילחם נגד עוג (רמב"ן), מחשש שמא חטאו ישראל במלחמת סיחון (מדרש ברמב"ן).
- ג. (1) בני ישראל, כי בזכות הבאר ניצלו ממוות בצמא.
 (2) משה, כי בעניין הבאר נענש ונגזר עליו שלא להיכנס לארץ.

5. במדבר, פרק כ"ז — מינוי יהושע למנהיג

- א. (1) היכולת להבין את ייחודיותו של כל אדם בעם.
 (2) הנהגה במלחמה.
- ב. (1) מדוע מדגישה התורה שמינוי יהושע צריך להיות לעיניהם?
 (2) קשה להחליף את משה ולכן חשוב שהעם יראה כיצד משה ממנה את יהושע למנהיג.
- ג. ריב"ש: ענווה, הבנה שה' מבין טוב יותר ממנו.
 רש"י: אכפתיות מצורכי העם ודחיקת צורכי עצמו הצידה.

חלק שני — עיון בנביאים ראשונים

בחלק זה יש לענות על שתיים מן השאלות 6-8.

6. שמואל ב, פרקים ב', ה' — משיחת דוד למלך

- א. (1) שמואל משח אותו לראשונה, והיה צורך במשיחה נוספת שמבטאת את קבלתו למלך על ידי עם ישראל.
 (2) — אנשי יהודה, בעקבות מות שאול.
 — זקני ישראל, בעקבות מות איש בושת.
- ב. (1) מחברון, בעקבות ההמלכה שלו על כל ישראל.
 (2) ירושלים היא על הגבול שבין יהודה ושבטי הצפון, והיא מאחדת את כל השבטים לעם אחד.
- ג. הצלחת דוד (המתוארת בפסוקים ז'-י') ותרומת מלך צור לדוד (המתוארת בפסוק י"א) גרמו לו להבין שה' מסייע למלכותו על ישראל.

7. מלכים א, פרקים ט"ז-י"ז

- א. (1) בימי אחאב.
 מכיוון שהמשך הבנייה לאחר מות בניו הראשונים מבטא חוסר אמונה בדבר ה' ותליית המוות במקרה.
 (2) הגזירה — בצורת. הסיבה — עבודה זרה.
- ב. (1) המסר הוא שה' לא מסכים עם הבצורת שפוגעת קשות בעם ישראל.
 כיצד זה נלמד?
1. מלבי"ם: אליהו שתה מים שכבר קיימים בנחל, וזה רומז לו שעם ישראל גם כן תלויים באוכל המועט שיש בידם.
 2. מלבי"ם: העובדה שהעורבים האכזריים הם שפרנסו אותו רומזת לו על ההתאכזרות שלו כלפי עם ישראל.
 3. רש"י: התייבשות הנחל מבהירה לו את הצורך של עם ישראל בגשמים.
- (2) ה' שולח את אליהו לגור במקום חדש, הוא אמור להתכלכל במקום החדש ע"י אחרים, נעשה נס לצורך אכילתו, הוא נמצא בכל מקום "ימים" — שנה.
- ג. (1) ציפור ושמה עורב, או אנשים מעיר שנקראת עורב, או סוחרים.
 (2) קבוצה אחת — ציפור, לפי הפשט. קבוצה אחרת — מדובר על אנשים שהביאו את האוכל (אנשי עיר ששמה עורב, או סוחרים שנקראים עורבים).

8. מלכים א, פרק י"ח

- א. (1) אחאב מכנה את אליהו "עכר ישראל" במובן של מלכלך ומזהם את ישראל. בכך מאשים את אליהו בפגיעה בעם ישראל בבצורת – במים עכורים, או בפגיעה של יחסי עם ישראל עם הקב"ה (אברבנאל).
- (2) אליהו מצווה את אחאב לכנס את כל עם ישראל בכרמל ולהביא את נביאי הבעל והאשרה. המטרה היא להוכיח מיהו הא-להים האמיתי, הקב"ה או ע"ז (ח"ו).
- ב. (1) רד"ק: אליהו רוצה להעביר מסר על כך שכל שנים עשר שבטי ישראל צריכים לדבוק בעבודת ה'.
- (2) אליהו יזם את מבחן המזבחות, ולא ידע בוודאות שה' יוריד את האש מהשמים, לכן היה צריך להרבות בתפילה על כך.
- ג. (1) אליהו רץ לפני אחאב כל הדרך מהכרמל ועד לזרעאל. הוא עושה זאת כדי לכבד את אחאב שהוא המלך.
- (2) בתחילה אחאב היה עובד עבודה זרה, שהאמין בבעל והתנהג בחוסר מוסריות כלפי נבות. בפרק י"ח אחאב שב בתשובה והוא מאמין בה' ואף קיבל את החלטת אליהו להרוג את נביאי הבעל.

חלק שלישי – בקיאות בנביאים ראשוניםיש לענות על אחת מן השאלות 9-10.

9.

10.

יש לענות על שבע מן השאלות 11-19.

11. א.

ב.

12. א.

ב.

13. א.

ב.

14. א.

ב.

15. א.

ב.

16. א.

ב.

17. א.

ב.

18. א.

ב.

19. א.

ב.